

**NAČELA
VZORNA -
PRAKSA MALO
DRUGAČNA
str. 2**

**POVAUDEN
str. 5**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 4. maja 2000 ☼ Leto X, št. 9

Predsednika Madžarske in Slovenije odprla prenovljeno cesto

Upanje o mejnem prehodu

Konec tedna je na Madžarskem minilo srečanje dvanajstih predsednikov držav Srednjeevropske pobude. Sodelovala sta tudi madžarski predsednik Árpád Göncz in slovenski predsednik Milan Kučan, ki sta se teden pred tem sestala na pogovorih v lovskem dvorcu Budafapuszta. Predsednik Slovenije Milan Kučan je povedal, da so njuni skupni pogovori o Evropi in skupnih interesih v minulih desetih letih pripomogli k dobrim odnosom med državama in izogibanju nesporazumom. Dodal je še, da sta

se z madžarskim predsednikom vedno srečevala na meji in takšna srečanja nosijo simbolni pomen, saj v Sloveniji živijo pripadniki madžarske, na Madžarskem pa pripadniki slovenske manjšine. Tokratno srečanje je bilo zadnje tovrstno, saj se Árpádu Gönczu izteka predsedniški mandat.

Predsednika sta najprej odprla cesto

Madžarski predsednik Árpád Göncz je slovenskega predsednika Milana Kučana sprejel že v madžarskem Tornyiszentmiklósu, kjer

sta odprla prenovljeno cesto od mejnega prehoda Pince. Na otvoritvi sta sodelovala tudi madžarski veleposlanik v Sloveniji, Istvan Ószi in slovenska veleposlanica na Madžarskem, Ida Močivnik. Zraven so bili tudi predsednik Pomurske madžarske narodnostne samoupravne skupnosti György Tomka in predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem, Jože Hirnök, župan Gornjega Senika, Martin Ropoš ter poslanka madžarske manjšine v slovenskem parlamentu Mária Po-

zsonec.

Vsa manjšinska vprašanja še niso rešena

Predsednika sta veliko časa namenila pogovorom o sodelovanju in odnosih med državama ter njunem povezovanju v evropske in severnoatlantske integracije. Tako Slovenija kot Madžarska sta kandidatki za vstop v Evropsko unijo. Madžarska, ki je že članica zveze NATO, pa svoji sosedi pomaga tudi pri vključevanju v to organizacijo. Oba sta spregovorila tudi o Slovencih na

Madžarskem in o Madžarih v Sloveniji. Vsa manjšinska vprašanja namreč še niso dokončno urejena. Slovenska manjšina je v Porabju sicer uradno dobila svojo frekvenco za radijsko postajo, vendar pa ni sredstev za nakup opreme in njeno delovanje. Ob otvoritvi prenovljenega odseka ceste med Pincami in Tornyiszentmiklósem pa je predsednik Kučan še izrazil upanje, da se bo šestim mejnim prehodom med državama kmalu pridružil še sedmi, mejni prehod med Čepinci, na slo-

venski in Verico, na madžarski strani.

Cestna problematika

Problematika cestnih poti in mejnih prehodov je bila tudi tista, ki je najbolj zanimala novinarje, medtem ko sta predsednika Göncz in Kučan dajala izjave po odprtju obnovljene ceste skozi Tornyiszentmiklós. "Cesta sama ne vodi nikamor, če ljudje niso za to," je povedal predsednik Kučan v odgovor na zastavljeno vprašanje o protestih prebivalcev Murske Sobotne zaradi tovrstnega prometa skozi Mursko Soboto in na vprašanje o preobremenjenem mejnem prehodu v Dolgi vasi. Rešitev je v avtocesti, ki bo tovrstni promet speljala mimo mesta in proti Pincam. Predsednik Göncz pa je dejal: „Najprej so si ljudje želeli cesto, nato so dobili mejo, potem jih je začel motiti velik promet in veliko število tujcev, ki so zasedli vse stole v restavracijah. Najse spomnijo časa, ko je bilo ob meji polno min," je rekel, „pa se bodo nehali pritoževati.“

Dejan Fujs

Načela vzorna – praksa malo drugačna

V sredini aprila se je predsednik komisije za zunanje zadeve v madžarskem parlamentu **István Szent-Iványi** srečal s predstavniki prekmurskih Madžarov in porabskih Slovencev. Na srečanje v Slovenski kulturno-informativni center v Monoštru sta ga pospremila tudi strankarska kolega Miklós Hankó Faragó in Jenő Rácskay.

Na začetku srečanja je István Szent-Iványi poudaril, da so stiki med državama urejeni, na nekaterih področjih celo vzorni. Slovenija je bila tista država, ki je z Madžarsko prva podpisala Sporazum o prijateljstvu in sodelovanju. To velja tudi za Sporazum o zaščiti manjšin. Zanimalo ga je, kako ocenjujeta lastni položaj manjšinski skupnosti oz. s kakšnimi problemi se le-ti srečujejo.

Gospod **György Tomka**, predsednik prekmurske madžarske skupnosti, je pozitivno ocenil ustavno in pravno ureditev položaja lastne manjšine, hkrati je naštel nekaj praktičnih problemov, med njimi financiranje gradnje lendavskega kulturnega doma. Pri tem je poudaril, da gre za kulturni dom, ki bo služil vsem prebivalcem Lendave, torej napačno ga je označevati za madžarski kulturni dom, kot ga nekateri omenjajo.

Izpostavil je še problem dolgih čakalnih dob na mejnih prehodih. Čeprav deluje na 102-kilometrski madžarsko-slovenski meji 6 mejnih prehodov, novi sistem kontrole skorajda onemogoči normalne stike med manjšino in večinskim narodom. Navedel je tudi nekaj konkretnih primerov. Če se recimo Lendavčani odpravijo

na gledališko predstavo v Zalaegerszeg, je zelo težko določiti odhod avtobusa, kajti ne ve se, ali se bo na meji čakalo 10 minut ali eno uro. Njegovim besedam je pritril tudi Laci Solarič, ravnatelj šole v Dobrovniku. Njihovi učenci hodijo v okviru telesne vzgoje plavat v Lenti, toda prav zaradi dolgega čakanja na meji razmišljajo o tem, da jih bodo usmerili drugam. Gospod Tomka je omenil tudi razprtije med goričkimi in lendavskimi Madžari. Po njegovem ne gre za klasični madžarsko-madžarski spor, za njim stojijo ljudje, ki želijo s pomočjo madžarske skupnosti v svojih občinah priti do večje podpore pri raznih skladih oz. natečajih programov Phare.

Gospa ravnateljica **Erzsébet Pál** je gosta seznanila s sistemom dvojezi-

čnega pouka v Prekmurju. Kot je István Szent-Iványi dejal, je v srednji Evropi gotovo edinstven primer, da se tudi učenci, pripadniki večinskega naroda, učijo jezik manjšine. Podobne modele pozna iz severne Evrope. Gospa Pálova je kot negativno spremembo omenila, da za učbenike, ki so jih prej dobivali od madžarskega šolskega ministrstva kot darilo, po novem morajo plač(ev)ati.

Predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem **Jože Hürnök** se je osredotočil na problem porabskega slovenskega radia. Gosta je opozoril na nesorazmerje med slovensko in madžarsko finančno pomočjo pri finansiranju projekta. Gospod Miklós Hankó Faragó je obljubil, da bo interpeliral v skupščini.

Predsednik Državne slovenske samouprave **Martin Ropoš** je predstavil gospodarske načrte (sadjarstvo) samouprave. V zvezi z mejnimi prehodi je dodal, da sicer drži, da imamo na madžarsko-slovenski meji šest mejnih prehodov, toda le enega v Porabju. Zato si – kljub negativnim predznakom – porabski Slovenci še naprej prizadevamo za odprtje mejnega prehoda Verica-Čepinci. Omenil je tudi mejni prehod Martinje-Gornji Senik, na katerem se na madžarski strani od odprtja ni nič spremenilo (še zmeraj ni vodovoda itd.). Pod takimi pogoji gotovo ne bo dobil statusa mednarodnega prehoda, kot se to obljublja že nekaj let.

Marijana Sukič

Do uspehov le z enotnim nastopanjem

18. aprila so se v Slovenskem kulturno-informativnem centru sestali župani goriških občin in predstavniki porabskih slovenskih organizacij. Sestanek je bil sklican na pobudo generalnega konzulata R Slovenije v Monoštru, in sicer na podlagi Sporazuma o sodelovanju goriških občin z Zvezo Slovencev in Državno slovensko samoupravo, ki je bil podpisan l. 1999.

Udeleženci srečanja so obravnavali več tem, med njimi urejanje cestnih povezav v Porabju ter vprašanje mejnih prehodov. Po informacijah naj bi se od 1. maja začela obnova ceste med Monošтром in Gornjim Senikom, za katero so zagotovljena sredstva iz programa Phare. V porabskih vaseh v teh dneh potekajo vaški zbori, na katerih se odločajo

o ureditvi kanalizacije. V kolikor se bodo vasi ob cesti Monošter-G. Senik odločile za kanalizacijska dela, se bo obnovitev ceste zavlekla in bo končana predvidoma l. 2002. Predviden je tudi obnovev ceste med Gornjim Senikom in Verico, le da brez sprejetih načrtov se samoupravi nimata možnosti prijaviti na razne razpise. Priprava načrtov bo stala prb. 6 milijonov forintov. Pogovarjali so se tudi o tem, da bi približno tretjino sredstev prispevale goričke občine. Predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš sicer meni, da bi morala sredstva za načrte v celoti zagotoviti madžarska stran.

Za mejni prehod Gornji Senik-Martinje je najbolj važno, da se omogoči prestop meje tudi za avtobuse. Po

dolgem obotavljanju madžarskih uradnih organov je končno prišlo do podpisa Sporazuma med občno Kuzma in Državno slovensko samoupravo o možnosti koriščenja vodnega vira iz Slovenije, kajti na madžarski strani tega prehoda še do danes ni vodovoda. (Prehod so odprli l. 1992.)

Za odprtje mejnega prehoda Verica-Čepinci so na slovenski strani že uredili gozdno pot ter do prehoda pripeljali vodo in elektriko. Občina Šalovci namerava postaviti tudi kontejner. L. 2001 naj bi se asfaltirala cesta na slovenski strani. Na madžarski strani bi morali urediti cesto od Verice do meje. 11. junija organizirata občina Šalovci in Slovenska zveza srečanje in demonstracijo za odprtje tega prehoda.

Generalni konzul dr. Zlatko Muršec je navzoče seznanil tudi z nekaterimi bodočimi dogodki. Tako organizira generalni konzulat 4. maja sestanek z ravnateljem Narodnega parka Fertő-Hanság. Del parka je tudi narovarstveno območje Őrség-Porabje. Sestanka se bodo udeležili porabski župani, ki menijo, da se pri razdelitvi državne podpore Porabje ne obravnava ena-

kovredno z Őrségom.

Srečanje se je nadaljevalo na Gornjem Seniku, kjer je občina Puconci uradno predala sušilnico Državnim slovenski samoupravi, ki dela na projektu sadjarstva. Udeleženci srečanja so ugotavljali, da bodo uspešni le takrat, če bodo enotno nastopali napram državnim organom Slovenije in Madžarske.

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsak drugi torek ob 13.00 na 1. programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo v torek, 9. maja 2000.

Ponovitev v soboto, 13. maja, ob 6.50, na 2. programu.

Papiri pripovedajo

Srcá Jezušovoga Bratovčina

V Slovenski vesi je bila 1. majuša 1909 nastavljena „Presvetoga Srca Jezušovoga Bratovčina“, štera je bila v Rimi potrjena 27. novembra 1911. V fundamantalnom listi je zapisano: „Vsaki človek ima slobodno se notri dati spisati za kotrigo. Kotrigan je dužnost držati. Svetek Presvetoga Srca Jezušovoga s posebno pobožnostjo posvetiti. Se spovedati na té den i k prečiščavanji pristopiti, na té den pri svetoj meši nazoči biti. Kotrigan se je dužnost poskrbeti: vsaki mesec na prvi petek edno sveto mešo dati služiti na čast Presvetomi Srca Jezušovomi. Čije mogočeli doma v bratovčinsko mesti, z vopostavljenim najsvetejšim Sakramentom. Prispodobno: na svetek Presvetoga Srca Jezušovoga pri tej mešaj čije mogoče pobožnim kotrigan nazoči biti.“ V pogodbi 22. oktobra 1911 so se odlučili, ka nauvi oltar dajo narediti. Pogodili so se „z Levisch Robertom iz Sombotela za novi oltar v etakšo formo: novi glavni oltar z brežni kepami, s svetoga Floriana podobov, s šestimi brunčevnimi posvečnjekami, dva s rasmí na 3x3, oltarski križec, canon

tablice pod Srce Jezušovo podobo stoječe i cerkev ednok vün namalati.“ Pogodbo sta podpisala plebanoš Ištvan Koczján i bratovčinar Alojz Dravec, nazoči so bili: Levisch Robert s svojimi plani, školnik Alajos Gartal i veški človek Kozo Jožef. V „vpeljavaji knigi“ je dojspsana zgodovina kapele Svetoga Florjana tó. 1882. leta so se „naši očaki“ odlučili,

ka do šaulo zidali v Slovenski vesi „ar farna šola je predaleč bila za deco, okoli po paverskih hižah deco večiti je pa tudi dosta skrbi dalo i so se denok ne navčili... Za onoga časa je ešče ne pod ostrov pravdivo bilo zapovedano šolarivanje... Od Zvonarinoga rama do Tomašinoga je pa bila edna duga veška graba. Ali bole rekoč mlaka, kde so se rece i goske kopale i tam je tudi bio eden studenec pred Markotanerinin hramom, kde je cela ves živino napajala... Na to mesto so steli šolski hram, šolo i školnikov ogradec napraviti... ka nede trbelo pod šolo mesto kúpiti... Prek

zozidali na onom mesti, na šterom je zvonik stao na sohah, že od 1824 leta... On kamen, s šteroga je stara kapela bila zozidana, je prišeo pod túram za fundament novoj kapeli... Šola i nova kapela se je zidala v 1882 - 1883-om leti, 16. julija 1883 pa je posvečeno bilo... Taljanji so cigeo redli, jezero za štiri goldinara, zažgali so ga z veškimi drvami... Zidarsko delo je nekiš Zenc meo prekvzeto. Celo tišarsko delo i oltar je napravvo za stotrideset raniški. Les je veškoga nūcao, Svetoga Florjana kejp so v Graci dali namalati, za osemdeset srebra. Edno staro Marrijno podobo so iz Donnjega Senika prinesli, pa nika je tudi nanošeno bilo iz Szent Gotthárda... Drugi menši zvon je on zvon, šteri je prve kak zvonik na sohah stao na onom mesti, kde so zdaj kapeline dveri. Postavljeni je bio v 1824. leti.“ Kapejlo so 1912-oga leta popravljali. „Do pol noči so fabrikanske dekle čistile i gori ribale. Bilé so: Talabér Teréz Tomašina, Doncsecz Francika Dúkina, Pavlics Mari Ferkina, Pavlics Franciska Gracoška i Doncsecz Anna Graboska... Novi lepi prt na oltar iz rumburgskoga platna na čast Križenomi Odréšeniki je darúvao Dravec Alajos, košto je 10 koron. Lepo v redeči pamut zvezano, na njem cejlo križno trpljenje z malimi gurlandi, trstjem i klasjem. Vezale (šivala) so jo: Talabér Lujza Kovačina, Pavlics Anna Števekiná, Florján Anna Gunjerna i Zamedič Lujza Dukoska, šolske deklíčine pod vodstvom vrle Pavlics Anna školnikove... Pono vlena kapela je bila oblagoslovena 16. juniaša 1912“

Tistoga leta je mejla bratovčina 140 kotrig. Prvi voditelj je bio Alojz Dravec, šteri pa je mogo oditi v prvo bojni, gde je mrau. V leti 1927 je mejla bratovčina 350 kotrig, l. 1942 pa 203.

Marija Kozar

Kapejla v Slovenski vesi

poštije, pod Janošovim ogradom je pa stala edna mala, že precí davna s kamlá zozidana, stara kapela na čast svetomi Florjani. Zdaj so na to mesto osodili šolo. Kapelo pa na šolino mesto. Staro kapelo so razrúšili i na njem mesto šolo zozidali... Šolo so dokončali, po dokončanji šole so začnoli delo nove kapele. Novo kapelo so pa

Specializirani sejmi in festival LENT v Mariboru

Maribor in Sombathely sta sicer prijateljski mesti, tako je bilo med njima nekoč več sodelovanja. Šlo je predvsem za sodelovanje na kulturnem, športnem področju. Zdi se, da so se zadnje čase stiki razrahljali. Med drugim so to ugotovili na tiskovni konferenci v Sombathelyu 18. aprila sodelavci Zavoda za turizem mestne občine Maribor, podjetja Step d.o.o., da bi železnopojuzupanijsko javnost seznanili s sejmskimi in kulturnimi prireditvami.

“Zrcalo energetske prihodnosti” je moto 9. mednarodnega specializiranega sejma ENERGETIKA in NAŠ DOM, ki bo od 9. do 13. maja. Na 32.900 kvadratnih metrih sejmskih površin se bo na sejmišču pri dvorani Tabor predstavilo 345 razstavljalcev iz 21 držav.

Za širšo javnost bo vseka kor najbolj zanimiva gradnja Marlesove montažne hiše na samem sejmu. Vse dni sejma bodo na posebnem zunanem prostoru gradili Marlesovo hišo, vse od temeljev do ureditve okolja.

V okviru sejma organizirajo več mednarodnih posvetovanj (Komunalna energetika, kongres SITHOK) ter ob sejmskih prireditvah (državno prvenstvo kleparjev in krovcev; dan inštalaterjev). “Vzdrževanje kot preventiva zdravega gospodarstva” – to je letos slogan sejma Teroteeh – Vzdrževanje, ki bo od 23. do 26. maja in je edini tovrstni sejem v bližnjem evropskem prostoru. Hkrati bo potekal sejem logistike, transporta in prometa LOGOTRANS. Na teh dveh sejmih bo razstavljalo 261 razstavljalcev iz 18 držav.

Letošnji sejmi imajo zelo

velik poudarek na številnih obsejskih prireditvah. Obiskovalci bodo lahko vse štiri dni spremljali zanimiva tekmovanja. (Tekmovanje Martin Krpan – najmočnejši Slovenec; državno prvenstvo voznikov vilicarjev).

Od 23. junija do 9. julija se bo na Lentu zvrstilo okoli 400 prireditev. Preverjena formula festivala ostaja nespremenjena: od klasičnih koncertov, baletnih predstav, jazz, kantavtorskih koncertov, šansona, etno glasbe, folklorne, predstav uličnega gledališča, do otroških in športnih prireditev. Nespremenjen ostaja tudi koncept festivala, katerega jedro bodo tvorile prireditve na velikem, plavajočem odru na Dravi in spremljevalni festivali: 12. mednarodni folklorni festival Folkart (od 27.6. do 1.7.), Jazzlent, Festival uličnega gledališča, pozabiti pa ne smemo tudi številnih prireditev za najmlajše v okviru Otroškega Lenta in športnih prireditev v okviru Športnega Lenta.

Predstavniki Zavoda za turizem ter sejmskega podjetja Step bi želeli, da se čim več ljudi – bodisi podjetniki, razstavljalci, bodisi gledalci, turisti – udeležuje njihovih prireditev iz Madžarske, predvsem iz obmejnih županij, da bi spoznali tudi poletno podobo Maribora. Kajti večina Madžarov pozna mesto ob Dravi le po zimskih športih.

M.S.

OD SLOVENIJE...

Predsednika županij na obisku v Sloveniji

Predsednik države Milan Kučan je sprejel predsednika madžarskih županij Zala in Vas, Lászla Vargo in Petra Marka. Seznanila sta ga z načrti gospodarskega razvoja in izgradnje prometnih povezav s Slovenijo. Govorila sta tudi o obsejnih sodelovanju in o madžarski manjšini v Sloveniji ter slovenski na Madžarskem.

Volilni sistem

Državni zbor v prvi obravnavi ni podprl predloga zakona o volitvah poslancev po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu. Poslanci so tako v dobrem letu zavrnila že četrti poskus za uzakonitev dvokrožnega večinskega sistema, ki je po predlanski odločbi ustavnega sodišča med tremi konkurenčnimi predlogi zmagal na volilnem referendumu leta 1996.

NATO

Vršilec dolžnosti zunanjega ministra Dimitrij Rupel se je v Ljubljani srečal s predsednikom ameriškega odbora za širitev zveze NATO Bruceom Jacksonom. Ameriški gost je poudaril, da Slovenija izpolnjuje kriterije za članstvo v zvezi NATO. Rupel je gosta seznanil z dejavnostmi Slovenije, povezanimi z izpolnjevanjem Akcijskega načrta za članstvo v zavezištvu.

Statistika

Število prebivalcev Slovenije se je lani povečalo za 9421 oziroma 0,48 odstotka na 1.987.755. Konec lanskega decembra je v Sloveniji prebivalo 970.812 moških in 1.016.943 žensk, ugotavlja državni statistični zavod. V lanskem zadnjem četrtletju se je število prebivalcev povečalo za 1182, najbolj pa se je okrepilo število tujcev s stalnim oziromačasnim prebivališčem v Sloveniji.

Slovenija in Češka

Češki predsednik Vaclav Havel je pred srečanjem dvanajstih srednjeevropskih predsednikov v madžarskem Szekesfeherváru, obiskal Slovenijo. Na slovenskem zunanjem ministru odnose med Slovenijo in Češko, ki temeljijo na bogati tradiciji kulturnih stikov med obema narodoma, v podobni filozofiji političnega, gospodarskega in socialnega razvoja in v pripadnosti skupnemu srednjeevropskemu prostoru, ocenjuje kot odlične in brez odprtih vprašanj.

Rožika pa Karči v Budapešti

15. aprila sta pri Slovenskem društvu v Pešti gostovali dve gledališki skupini. Skupino iz Trdkove v Sloveniji smo že dolgo steli pozvati, samo ka se nam nikak nej posrečilo. Nji smo zatau steli zvati k nam špilati, ka so oni povejst od Irene Barber prejk spisali na gledališko igro (szindarab). Irenkine knjige je tak vsakši što. Iz te novele je nastala veseloigra (vigjáték). Mislili smo si, tau bi dobro bilau pri nas v Pešti, ka je v narečji. Tak de vsakši dobro razmo. Tak smo te letos skupino iz Trdkove pozvali v Pešt pa šče zraven z Varaša naše, skupino Zveze Slovencev na Madžarskem.

Skupino iz Trdkove je vodo gospod Srečko Kalamar, on je ovak še predsednik turističnega društva v Trdkovi. Fejs smo čakali "Rožiko", ka je povest v knjigi sploj dobra, smeja je vredna. Rejsan smo se dobro počutili, vsakši je dobro razmo, vej pa v Trdkovi tó skor tak gučijo kak mi, porabski Slovenci. V tej zgodbi, v eni držini na vesi starišje pa mladi vküp živejo. Sneja je Rožika, ena krava pa Rožena. Eden nauvi saused pride, ka bi rad kravo küpo in guči o Rožiki, vertinja pa misli, ka snejo šče in se s tem vse vküper zmejša. Nastane ena velika zmejšnjava. Verti-

ra mreji pa kriv biti, steri je nika nej zgrejšo. Tak je tau na svejti tó. Strejlamo se, bojne so, dosti takšni lüdi

Merje, steri so nika nej krivi. Tau igro je notri navčijo Miki Roš iz Murske Sobote. Sploj dobro so špilali, leko povejmo, ka so se več lejt dobro vcuj vzeli. Obadvej skupini iz srca čestitamo. Živo slovensko materno rejč

merje, steri so nika nej krivi. Tau igro je notri navčijo Miki Roš iz Murske Sobote. Sploj dobro so špilali, leko povejmo, ka so se več lejt dobro vcuj vzeli. Obadvej skupini iz srca čestitamo. Živo slovensko materno rejč

so nam prinesli v Pešt, štero mi tü sploj pogrejsemo. Želimo jim, naj eške dugo lejt špilajo in pridejo v našo slovensko društvo.

Našim gostom smo v nedelo malo pokazali Budapešt. Bili smo na Trgi herojev, po tejm smo se pelali na budimski grad. Tam smo pogledali Matjaževu cerkev, Ribičevo trdnjavo, kraljevo palačo. Od tec je sploj lepau vido doli na Pešto, ka na srečo je bilau lejo vrejmen. Z grada smo šli v vogrski parlament. Tau rejsan vsakšomi moramo pokazati, če stoj pride iz Slovenije, tujine, ka je tau nika lejpega. Zdjaj pa še korona sv. Štefana tó tam. Vüпам se, da so naši gostje tó zadovolni bili in so se te kratek cajt dobro počutili med nami. Vüпам se, da jim je nej bilau žau, ka so prišli k nam v Pešt.

Irena Pavlič

Gda smo eške "po vesi" ojdli

Gda je eške nej te moderen svejt bio, je vse ovak bilau. Gnešnja deca si leko tak misli, ka tistoga reda smo si kaj nej vedli začniti. Brez televizije, brez moderni magnetofonov, brez računalnikov, ka smo pa leko delali? Dosta vse. Deca je najšla svojo špilo. Štrik smo si gor zvezali v üti, spodkar pa edno prkau smo gor zvezali, pa smo se šujckali tak, ka smo vse po zraki ojdli. V zima smo vkradnili kakšo korito pa not v njau, pa hajde doj z brga smo se vozili. Če rejsan v črevli, z lesenimi poplatami, depa smo se po ledej čüjskali.

V zima skurok vsakši den, v leta pa v nedelo popodneva smo "po vesi" ojdli. Nej samo deca, velki tü. Vsakši je emo svoje hiše, kama je rad "po vesi" odo. Vsefale so vöspravili, po večeraj so karte špilali, tak smo bili kak edna velka držina. V leta v nedelo popodneva je najbolje faj bilau. V sencu smo koco prstili na travo pa te s sausadami, steri so prišli "po vesi", je velko tutanje stalo. Samo te so bile žalostne minutke, gda je eden ali drugi popodneva tak od pete vöra naprej mogo krave gnati na pašo. Te je mogo kompanijo tam njati, krave gnati, pa je za rep vlačiti. Kak je pa gnes? Več ne odimo "po vesi"? Tak se vidi, ka za tau več niške nejma trnok cajta. Pa dejte si rokau na srce, pa povejte tak za istino, če ste toga reda koga vözaprli ali nej. Buma se godi, ka gda stoj napamet vzema, ka se te ali tisti k rami približava, klüč obrne pred njegovim nauson pa konec. "Ti se mi pa neš tüj slino" si mislmo, pa ostanemo sami sebi. V Sloveniji sam čüla, ka se prej upokojenci etak poklanjajo eden drugomi, gda se srečajo: "Nejmam cajta!" Pa brez toga, ka bi si malo pogučavali, kak vijer dejo mimo eden drugoga. Depa za tau nej trbej nam v Slovenijo titi. Kak kakša šala (igrača), štera je na pero gor potegnjena, tak demo cejli den.

Stoj bi leko pravo, ka je tau tak, pa de eške lagovejšje tü. Spravlamo si različne stvari, lejpe domove si napravimo, pa te tü pa tam ranč "ne živemo" v njiz zatok, ka prej kaj zamažemo. Tau pa, ka bi se eden z drugim malo brigali, je vse menja. Tau je istina, ka tak ne moremo živeti kak inča svejta. Depa na tau paut, po šteroj odimo, smo zablaudivi. Včasün-včasün bi sploj lepau bilau znauvič "po vesi" ojdli, si malo cajta vzeti za düšo. Pa te bi nam lejta (tau edno živlenje) nej tak ta fünila kak vijer.

I. Barber

nja skor zažene snejo Rožiko od kuče, na konci pa vse vred pride. Kak "ménje" vse leko zmejša?! Vsakši na drugo mislo in iz toga leko nastane kaj lagvoga kak v tej držini. Lepau je, da so Trdkovčani

šteti. Baba ne vidi, druge aukole bi rada dobila, ka najde tistoga "Karcina", steri je dosti "kriv". Baba pa vnük iščeta Karcina, a ga ne najdeta. Pride k doktoru ena slejpa deklica in baba njau strli. Žalostno je, da tisti mo-

Povauden

Gda je Gospodni Baug že cejli svet stvauro, brgé, doline, velke in male vode, je več samo reka Tisa stala pri Bogá šamádlíni. „Dje, ka pa naj s tebov delam, ti nesrečna Tisa?“ - go je pito Oča Baug. „Vej go ge táopravim“, pravi Jezoš Kristoš svojomi Oči, „ti za tau nika ne srkbi!“

Natau je Jezoš naprej vzóu en zlati plúg, pred njega je nut vpregno enoga somara, pa pravo Tisi, naj samo lepau flajšno plava po brazdi, štero somar rogé. Depa po pauti je bilau dosta vsefele žmane trave, pa somari je želaudec tó graubo brúlo, gnauk je sé vgrizno, gnauk tá. Osel je zaplejšo kak kakši pijanec, zato je brazda tak kriva gratala, kak gda mali pojbičke v zimi v snejg cúkajo... Siromačka Tisa prej zatoga volo tak capaligasto na krivi teče.

Tisa je znorejla

Gda je Tisa na Vogrskom lani znorejla, so strokovnjaki (szakértók) tak pravili, ka úše več ne more biti. Letos je desetkrat, dvajstokrat, tridesetkrat bole zbesnila.

Na našom konci rosaga smo se tó navčili imena na drugem konci države, o šteraj smo ešče nikdar nej čúli: Tiszasúly, Tiszavárkony, Tiszajenó, Zagyvárekas, Rákócziújfalva, Rákócziújfalva... Več deset gezaró lúdi je delalo nauč in den v nevoli. Kak so sé bráni prauti povaudeni, so ponúcali več kak osam pa pau milijonov pejséčni zaklov (Slovenija nam je tó poslala 40 gezaró), že do zdaj so pocerali milijarde in milijarde forintov. Tau pa ešče ranč níšče ne vej, kelko je škode.

Najbole simpatično je tau bilau, kak je v velki nevoli cejlo lústvo na Madžarskom vkúper segnilo. S penazami, z delom, lúbezni jo.

Če rejsan se je že madžarski politikom tó posrečilo lústvo v državi fejšt prauti en drugomi pohujštrati. Politični čednjaki ali čedni političarji se vse večkrat tak ponašajo, kak če bi uni rejsan vse znali in bi nam pravili. „Ka pa vi, nauro prausno lústvo vejte, kak se po svejti drek tori... Vej vam mi povejmo, kak se more toriti...“ Par-

tije, štere so pred tem bile pri volani države štiri lejšta, šinfajo zdajšno oblast, ka je malo naredila prauti povaudni, zdajšnji politični čednjaki pa pravijo, ka je ranč socialistično-liberalna vlada bila tista, štera je sploj malo penaz namenila prauti tej vodeni kaštigi,

da o komunistaj ranč ne gučijo.

Pejsék nakapat - kejpek namakat

Najbole „simpatično“ je tau bilau, kak je v velki nevoli cejlo partijsko lústvo na Madžarskom vkúper segnilo. Dosta ji je ponúdi-lo pomauč v penazaj (tau je v redi bilau), níštarni parlamentarci so šli pejsék nakapat-kejpek namakat-za televizijo (namesto ka

bi svoje banjate „gorile“ napausado dali za par gni). Največ pa se ji je samo zato dalo pelati k zbesnjeni Tisi z dvajsetmilijonskimi autonami in za par minut obúlo svejkle nauve sôbare, ka so leko na tisti pejséčni žaklaj (Hyde park pri Tisi) predgali o tem, kak strašno dosta uni aldújejo za nesrečne lúdi v povaudni. Srce jim je samo tak paukalo od velike kampanjske solidarnosti... Kejpk, šteroga je naredo v vesi Zagyvárekas fotograf Madžarske tiskovne agencije MTI, nam pravi, ka je tá letošnja vodena kúga pri Tisi rejsan nej mejla níško-ga razmenja nej do Boga pa nej do cloveka. Nej do živoga, pa do mrtvoga tó nej.

Tisti mali križi s prebledjenimi bejšimi obrazi, šterin de voda za par minut v goranje tekla, smo porabski Slovenci. Ta večši križ je naša Matica. Z bejšim vacalejgom in sivim plaščom, ki zvedavo gleda prauti svojim madžarskim kolegom na meddržavni predgancaj iz pejséčni žaklov...

ko včile od njej narodnostnega življenja gledauč tó. Kak je vse lepau na nivoji deklaracij.

Samo vsakdanašnje manjšinsko življenje je sploj ovaško. Gda je povejmo trbej odprejti en mejni prehod, v madžarski parlament po 10. lejtaj demokracije pústiti manjšince tó, rejšiti slovenske šaule od pogúbljenja, naj Porabci tó leko moljó svojoga Boga v svoji materni rejči, pomagati po svoji evropski dužnosti (pogodbe, pogodbe, nej samo dvostranske, liki evropske tó!), naj porabski Slovenci končno dobjó svoj radio itd. itd.

Tisti mali križi s prebledjenimi bejšimi obrazi, šterin de voda za par minut v goranje tekla, smo porabski Slovenci. Ta večši križ je naša Matica. Z bejšim vacalejgom in sivim plaščom, ki zvedavo gleda prauti svojim madžarskim kolegom na meddržavni predgancaj iz pejséčni žaklov...

Noe in mûš

Prausno lústvo tak vej, ka je Baug tak zapovedo Noemi, ka na svojo barko smej pelati samo takše stvarine, štere ne morejo živeti v vodej. Gda je mûšova lúknja gartúvala pune vode, je mûš v velkom straji zbežala iz lúknje in na skrúma vújšla na barko. Gda je Noe zagledno, ka vragača mûš strúže njegovo barko, je dojpotejno rokajco s svoje roke in go nut v mûš včesno. Iz rokajce je postau maček, šteri je požoro mûš in od tistoga mau na gomajno dejva té neznanjzhe stvarine.

Bar de bi povauden pri Tisi skem prva mntila, ka gde je preveč dosta vode, tam se ešče podgane tó rade plodijo...

Francek Mukič

... DO MADŽARSKE

Prireditve

- 30. aprila je imelo Društvo porabskih slovenskih upokojencev srečanje, na katerem je nastopil tudi ansambel Šúke iz Pristave. Ansambel je naslednji dan gostoval v Mosonmagyaróváru, kjer je sodeloval na prvomajskih prireditvah.
- 5. in 6. maja prireja Mestni kulturni center v Monoštru območno srečanje narodnega festivala pod geslom "S kulturo na pragu zahoda". Festivala se bodo udeležili lutkarji OŠ Gornji Senik in FS Sakalovci.
- 5. maj. Na medobčinskem srečanju gledaliških skupin v Križevcih pri Ljutomeru bodo nastopili tudi gledališnički iz Monoštra.
- 7. maja bo občinska revija folklornih skupin, ljudskih pevcev ter godcev v Salovcih. Na reviji bodo sodelovali ljudske pevke iz Monoštra in Števanovcev ter ansambel Lacija Korpiča z ženskim kvartetom.
- 7. maja bo Mešani pevski zbor A. Pavel z Gornjega Senika gostoval v Boreči na Gorickem.

Kdo bo novi državni tožilec?

Predsednik R Madžarske Árpád Göncz se je 25. aprila posvetoval s predstavniki parlamentarnih strank o kandidatih za novega državnega tožila. Provladne stranke predlagajo Petra Polta, namestnika varuha za človekove pravice, opozicijske stranke bi raji videle v tej funkciji Gáborja Heidricha, predsednika županijskega sodišča županije Csongrád. Novega državnega tožila bo na predlog predsednika Göncza izvolil parlament.

Schüssel na Madžarskem

27. aprila je Madžarsko na vabilo madžarskega premijera obiskal avstrijski kancler Wolfgang Schüssel. Njegovemu obisku je močno nasprotovala opozicija, predvsem liberalci, ki so mnenja, da bi morala madžarska vlada prekiniti sodelovanje s skrajnimi silami tako doma kot na tujem.

Mleško za svinje?!

Gnauk svejta, gda so porabski Slovenci še sploj siromacke bili, najvažnejšo gesti je krū pa mleško bilau. Nej bilau tašoga

gda so ga v bauti za staudvajsti odavali. Najprvin so v Števanovci pa v tisti krajini zaprli mlekarne. Letos od januara pa

Es več nišče ne nosi mleško

dneva, gda bi mleško nej geli. V leta, gda so žetvo delali, so za žejo kiselo mleško pili. Ka so nej ponūcali, s tistoga so sir pa žmaučau (maslo) reddli, nani-koj je nika nej prišlo. Gda so že malo baukše živeli, te jim je mleško začnilo ostajati. Te je prišla zadruga (szövetkezet) pa začnila mlekarne zidati, gde so od pavrov prejkvzeli mleško. Sprvuga so še dobro plačūvali za mleško, vredno je bilau doladavati. Iz mleška je še edna plača vkūprišla mejsečno. V tej časaj je bilau, ka so nistarni doma gazdūvali, drugi so pa v Varaš v fabriko ojdli delat. Kak so leta tašle, tak so vsigdar menje plačūvali za mleško. Krave so pavri že začali odavati. Naslednje so že tak malo plačūvali za mleško, ka so pavri več ranč nej nesli mleško v mlekar- no. Za liter mleška so kaulak dvajsti forintov plačūvali te,

v vasicaj do Gorenjoga Senika. Tau dja nikak ne morem raz- meti. V ednoj mesti se splača mleško odavati pa kūpūvati, v drugom mesti pa nej? Leko, ka smo mi bola butasti kak ovi. Ali pri nas drugi deja pejnaze v žepko! Ne vej. Na Sola mam enga spoznanca, steri mleško vkūpbere. On tak pravi, ka se je vredno s tejm spravlati. On tū dobro vōpride, pa steri odava mleško, tisti tō. On za liter mleška šestdeset forintov dobi od firme. Iz tauga štirideset forintov plača pavrom. Na den tri gegero litrov mleška vkūp- bere. Istino, ka v edenajset vesi odi s svojim malim tovrnjakom. Kak on pravi, itak se bola splača, kak če bi v fabriki delo. Pa pavri so tō zadovolni. Zato ne vej, ka pri nas se zaka ne splača? Istino, ka smo zdaj že tak daleč prišli, ka tak nega več dosti krav.

Kaulak smo šli malo po vasni- caj, najgeri smo bili, ka mislijo od tauga pavri. Vsakšoga smo pitali, ka zdaj dela z mleškom, gda več mleško ne more dola- davati.

Vajnin Miška, Ritkarovci: "Štiri krave smo meli, zdaj za tauga volo smo dve audali. Zato, ka človek mora prejk- stanti. Če se kaj ne splača, te tisto nej slobaudno tadala de- lati. Mi zdaj prejkstanemo na telice. Tak vōgleda, ka telice za masau zato prejkvzemajo pa zato redno plačajo tō. Dočas, ka smo štiri krave me- li, smo sir pa vrnjo mleško

odavali Varašancom pa tej Peštarom, steri tū v Ritkarov- ci živejo. Eden zobozdravnik je odo sé po mleško, na den deset litrov odpelo. Bilau tak, ka so nej prišli, te je tau vnogo mleška tū ostalo. Te smo svi- njam spolagali. Zato smo pa te dve krave odali, dve smo pa njali za volo tevčov. Dve krave moram njati kakoli bau. Zatok, ka kauli rama trbej travo dola pokositi etak ali tak. Dvōm kravam pa tau ranč dojde. Dočas nede bauk- še, dočas ka mleško ne bođo kūpūvali tak kak drugo blago. Ka sam dja gorrasso, za edan liter mleška so približno vsi- gar telko plačali, kak je edan glaž šōra (piva) košto. Gde smo pa zdaj od tiste cene?!"

Peterin Djauži iz Števanov- ec: "Pred štirimi lejtimi smo še štiri krave meli. Zđaj že samo edno mamō. Dosti dela bilau z njimi, aska pa nika- nej. Zato smo je odali. Pa zato tō, ka so že lejta ta šle. Noge me bolijo, mara tau ne pozna. Mleško so tō nej prejkđjemali, svinjam sam go polago. Člo- vek baukše vōpride, če kukar- co kūpi. Gda smo že mleško nej mogli odati, te smo štjipjte (sir) reddli, moji vnuki sploj radi majo reteše pa palačič- ke. Mleško, vrnjo mleško sam jim pošilo. Zđaj tō vsakši den pridejo k nam po mleško. Do- čas, ka va z žanauv vret leko delata, dočas va zato tau kravo mela. Sinovge - na sre- čo - zato nama pomagajo, kakšnokoli delo je. Vsakši

Peterin Djauži iz Števanovec

zranjak v pau petoj stanamo, kave spijemo pa edno kupico palinke. Nam se den tak zač- ne. Po tistim pa demo delat.

Delava kak dva stariva soma- ra. Mi smo k tauma vcujuče- ni."

V Slovenskoj vesi pri ednoj družini pet krav majo. Velka družina je, dosta mleška ponū-

bilau. Skur pri vsakši iži. Zđaj, ka mleško že ne vzemejo prejk, zdaj je že sploj malo ostalo. Pa gda so prejk vzeli, te so tū tak malo plačali, ka nej bilau vredno doladavati. Bo-

Vancarin Šmit z Gorenjoga Senika

cajo. Ka ostane, tisto svinjam spolagajo. Dvajsti svinj majo. Probleme so gnake kak v drugi vasnicaj. Do januara so mleško prejkvzeli, zdaj pa vsakši oda- vle kravo. Kak nam je gazda pravo, pri tistoj kuči, gde krave vse odajo, tam se več nikdar nedo s tejm spravlati. Starejši že nedo ladali, mlajši pa več ne- do steli.

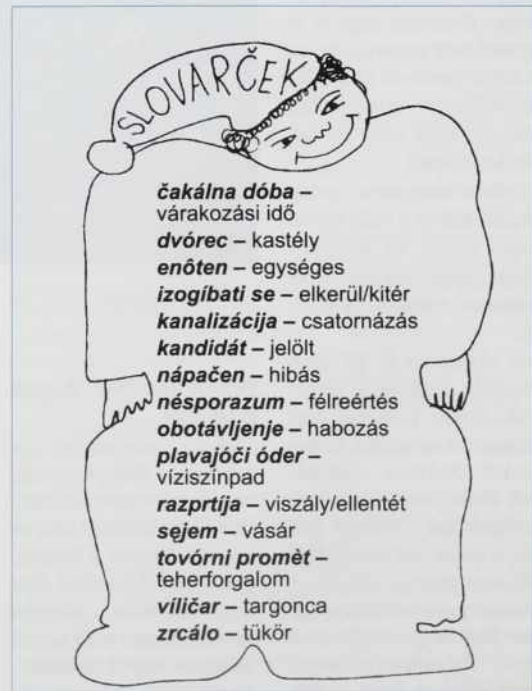
Vancarin Šmit, Gornji Se- nik. "Gnauk svejta je na Go- renjom Seniki sploj dosti krav

le so krave odali. Mi zđaj sa- mo dve krave mamō pa dva konja. Mleško doma gorponū- camo pa sausadje, če kaj tanesejo. Konja pa zato mam, ka na tom velkom brgej, gde njive mam, straktori ne more zemlau delati. Petnajset hek- tarov mam. Če bi krave audo, te bi tau vse lejs notzaraso. Kositi etak pa tak moram, te je pa vseeno."

K. Holec

Vajnin Miška iz Ritkarovec

OTROŠKI

Kak sam vido svejt spod stola?

Prvo, ka se spominjam od svoji mladi lejt, je tou, ka sam se najraj špilo pod našim velikim stolom v künji. Tam sam se tak počüto, kak če bi tou biu moj mali ram, moj mali svejt, spod šteroga sam začo spoznavati velki svejt.

MEJSEC IN LUNA

Najvekša nevoula je, če edna rejč ma dvouje menje. Tou sam v svoji mlešči lejtaj sam najbolje sprobó, gda sam orvpin čüo za Mejsec in za Luno. Tou sam že vido, ka na nebi svejti mejsec. Svejti pa najbolje, gda nega oblakov in svejti najbolje, gda je vcejlak pun. Ali ob mejseci geste ške ena luna, stera ranč tak svejti kak te mejsec. Ka te vedli, zakoj sam nej vedo, kak se prav zove ta žuta pogača na našom nebi, vam moram tou vöovaditi.

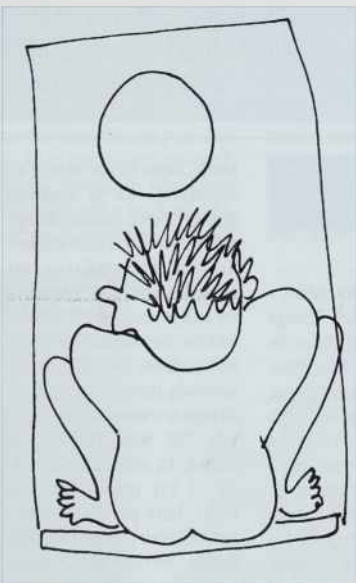
Pod našim velikim stolom v künji sam se sam s sebov špilo za že vözraščenoga človeka, ka že ojdí v službo. Moja mama je že cejli den bila nikša snena in tak pomalek jo je cejli den bolejša glava. Gori nad menov sta s souse-dico pile kafej in se zgučavale.

- *Vejš, skur nika sam nej spala tou noč in v glavej mi neka klüvle. Tou nevoló mam vsigdar, gda je pun mejsec. Te ne morem spati in sir me tak pomalik boli glava, se je toužila moja mama.*

- *Gvišno, gvišno, ka puni mejsec nikšo takšo mouč ma, ka človeka zmejša. Vej pa naš Feri že dva dni samo kouli ojdí in si ne more nikšoga mejra najti. Če pa njemi kaj povem, naj se zmiri, samo tadale dě. Refsan je čüden te pun mejsec, je mejla nevoule z njim naša souse-dica tö. No, bole je mejla nevoule s Ferijom.*

Tak sam po tom guči že vedo, ka mo delo vnoči. Šou sam spat in počako, ka sta zaspala mojiva stariša tö, te pa sam šou vö iz kuče. Te sam ga vido. Rejsan je bju

pun velki pa žuti kak eden vrtnak. Tak sam ga gledó in gledó in čakó, ka se z menov tö kaj zgodi. Dapa, nika se je nej zgodilo, samo čidale bole sneni sam biu in sam šou spat. Po tistom sam na Mejsec že skur pozabo, dokejš sam nej tam pod stolom čüo, kak je oča pravo mojji mami:

- *Tisti naš bautoš je pa vcejlak za luno. Zdaj si že brodi, ka smo leko srečni, ka ga mamó. Vejpa če ne bi un biu bautoš, te bi biu neške drugi, se je čemeriu.*

Meni pa je migalo, ka je tou, luna. Zato sam očó tou pito.

- *Ja, mali moj, vejpa Luno v vsikšo nouč leko vidiš na nebi. Na, skur vsikšo nouč, zato, ka je včasí nega, mi je tou ta rztomačo moj oča.*

Na, zdaj so se začale moje nevoule. Že pa sam počako, ka sta mojiva šla spat in te sam gledó gori v nebo, če mo vido tou Luno. Vido sam eden falat mejseca in dosta zvezd, od Lune pa nej düja

in nej slüja. Skur do zrankoma sam gledó ta gor ali Lune je nej bilou, spau pa sam vse do obeda. Drugo nouč sam palik gledó ta gor, če od kejc pride ške Luna, pa mo te vido, če je mogouče ranč takša kak Mejsec, ali nej je bilou nikše Lune. Te pa sam se spoumno, ka mi je očó pravo, ka Lune včasí nega. Dapa gda pa te bou? Tou mi je klüvalo po glavej, ške po tistom, gda sam že spau. Drugi den sam že palik spau do obeda in mati me je neka čüdno gledala.

- *Ka je s tebov, sin moj. Tak vövidiš, kak če bi te mejsec klüko, me je boužala po lasaj.*

- *Nej mejsec mama, nej mejsec, liki luna. Una me ne pisti na meri. Mejsec sam že vido, dapa ni-*

kak ne morem videti lune. Zato mi ti povej, gda mo leko nagnouk na nebi vido Luno pa Mejsec.

- *Ti moj mali modrijaš, se je začala mama od vsega srca smejati, vej pa Mejsec pa Luno leko vsigdar vidiš nagnouk, zato, ka sta Mejsec in Luna edno in isto. Mejsec je Luna in Luna je Mejsec.*

Tak sam te ške tretjo nouč gledó gori v nebo in rejsan sam vido Mejsec in Luno tö. Vej sam tou že prle tö vido, dapa te sam tou ške nej vedo.

Miki

Bojna za istino

KOTIČEK

Gda se je druga svetošnja bojna na konec približavala, se je dosta kaj godilo. Tau smo mi mlajši ovak doživeli kak velki, zatok ka smo nej čütili nikše odgovornosti, samo smo vse vidli pa vse steli vösprobati, ka je bojna za seov njala. Moj oča so tistoga reda bili žüpan v vesi, etak se je pa pri nas dosta vse godilo. Sodačiji smo mogli gesti pa piti naprej sprajti pa ranč tak živini tö, ka so s seov meli. Vogrski sodacke so šli skauz naše vesi. Strašno silo so meli, etak so pa pri nas njali za edno pihalno bando valaun škir (inštrumente) pa na našo najvejšo veselje eden motorbiciklin, na tri kole. Trgé so se leko pelali z njim. Pihalno šker smo na pod znosili, motor pa v škegenj pa smo ga doj pokrili z krmov, ka prej Nemci pa Rusi pridejo pa nam ga odpelajo. Za par kednov so pa vse odpelali Vaugri. Gda so naši starišje nej doma bili, te smo mi, mlajši motor naprej skopali, pa smo ga že na pauti meli. Bencina je nej bilau, vužgati smo ga nej mogli, etak smo ga pa tiskali na breg, smo si sedli na njega, doj je pa leto sam od sebe. Najoprvin smo se mi trge, moj najstarejši brat (tak 15 lejt star), mlajši brat (tak 9 lejt star) pa ge (5 lejt stara) gor sedli. Najstarejši ga je pelo, te drügi je not seo, gde je tretjo kolau bilau, ge, mali somar pa ozajek za bratom. Pistimo se doj po brgej. Gda smo prileteli k našoj hiši, tam se je prdaš nika nauri naredo pa ga je brat več nej mogo ravnati. Pred ramom je strni ograd bio, na konci ograda pa velki šanc (jarek). Zdaj smo se nesli doj po ogradi pa gda se je ograd dojšo, te hup, not v šanc. Bratje so dobro mesto meli, oni so se leko fejst držali, pa so šanc na motori prejk skočili. Ge pa? Sveti Baug! Gda smo v šanc prleteli, te sam se ge nesla po lufti kak huppaland, pa sam naredla edno dva "salto mortale". Na trdo paut sam včesnila. Na pleča. Stoj bi leko pravo, ka sam gvüšno od tistega mau tak vvardjena. Depa nej. Nej sam na glavau spadnila, liki pravim, na pleča. Tam sam ležala kak ta pravi mrtvec. Mlajši, steri so motor tiskali, pa mojiva dva brata sta više mene stala pa sta me začnla tikati, če sam prej eške živa. Te so me za noge pa za pleča prijeli kak pravoga mrtveca not v motor djali pa so me tiskali domau do hiše. Tam so me vözdignili pa not nesli na postalo. Strašno sam trpela. Sprvoga so eške mlajši z menov bili, sledkar so eden za drugim vsi pobegnili. Šli so se tadala vozit. Kak etak ležim, se pomalek začnem gibati, probam gor staniti. Buma je žmetno šlau. Te pa od zvüna čüjem, ka je vanej na pauti velka kriča. Nikak sam se vküp pobrala pa sam se vlejkla tavö kak edna küga. Pa ka sam vidla? Naš motor na tri kole z dvöma bratoma vred je na pauti not skočo v edne kaule (voz), stere so krave vlekle. Gazda je nej vedo, če de krave ali moja dva brata ali motorbiciklin rešüvo. Na tau je te domau prišo naš oča. Nikomi nej trbej tomačiti, ka se je godilo. Lače moji bratov so se strašno prašile. Ge sam se pa spucala nazaj v künjo. Tak flajšno kak eden požak. Če bi me stoj vido, kak sam üšla, bi tak mislo, ka sam v bojni ranjena bila. Tak sam se vlačila dva ali tri dni. Gda so me mati ali oča vidli, te sam tak delala, kak če bi mi nika nej bilau. Med tej sam pa tak trpela kak maček, šteroga je nika doj zavozilo.

Depa pravijo, ka prej v krplüvu grün ne vdari, etak sam ostala. Eden den so bratje prileteli v künjo pa me zvali: "Iren, poj, vejš, ka smo najšli? Ednoga lejpoga konja." Pa rejsan eden konj se je paso na ogradi. Lovili smo ga, depa vsigdar nam je vujšo. Tau je šlau tačas, ka nas je oča znauvič pa vred nej vzeo pa nam je etak pravo: "Tau vam je lejpi konj?! Deca, deca, vej je pa samo čunta pa kauža." Depa nam je lejpi bio. Pa smo žalostni bili, gda je preminau.

I. Barber

MLAŠEČI

KAUT

Lepi predmeti mladih ustvarjalcev iz mesta ob Rabi (Adrienn Csaló, Diana Doncsecz, Márta Oláh, Tímea Németh) na razstavah v Gledališki dvorani in Slovenskem domu v Monoštru.

Iz künje naši babie

Župa od posušeni grbanjov

5 dkg süji grbanjov, 1,5 l vodé, 2 dl vrnjoga mlejka, 2 žlici mele, eci, krumpli.

Süje grbanje zaparemo, na drauvni zosejkamo i v vodej sküjamo. Če so grbanji meki, prtepemo z vrnji mlejkom i melo. Solimo i eci vlejemo cü. Leko se küja s krumplinami tö. Na kocke zrejzane krumpline s süjimi grbanjami vred dejemo küjat.

Tomo Jeseničnik fotografije Živi in dela v Slovenj Gradcu/Slovenija VABILO

Na otvoritev razstave, ki bo 5. maja 2000 ob 18. uri v Slovenskem kulturno-informativnem centru v Monoštru (Gardonyi u. 1.).

Uvodne besede:

Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem

O razstavi bo spregovorila:

Simona Javornik, kustosinja, um. zgodovinarica
Umetnik bo navzoč
Razstava bo odprta od 5.5.2000 do 30.5.2000, vsak dan.

Tomo Jeseničnik Fotói Slovenj Gradec/Szlovénia

Tisztelettel meghívjuk a kiállítás megnyitójára, amely 2000. május 5-én 18.00 órakor lesz Szentgotthárdon a Szlovén Kulturális és Információs Központban.

Bevezetőt mond:

Hirnök József, a Magyarországi Szlovének Szövetségének elnöke

A kiállítást bemutatja:

Simona Javornik, kustos, művészettörténész
A kiállítás május 30-ig látogatható.

NIKA ZA SMEJ...

Ples

Janči je gnauk svejta mladi v Budapešt prišo delat. Tistoga reda je tau velko delo bilau, ka si je lejpe penaze leko slüžo. Sploj rad je emo lejpi gvant, etak si je pa najoprvin lejpo obleko küpo. Tak je mislo, ka če de on tü tak lepau narnajeni kak tej Peštarge, te de on ranč takši tü. Edno soboto se je na nikši sploj gospočki bal pritepo. Lejpe dame v dugom gvanti plešejo. Nej je njemi drugo trbelo, on si je tü edno takšo vöpgledno pa je že pred njej pa pred njeno materjov stau, ka de go za ples proso, tak kak so tej drugi delali. Gospa ga je fejst poglednila, nigdar ga je eške nej vidla, depa zatok se je podala. Začneta plesati, ranč so valcer igrali. Janči je nikak vedo plesati, tak kak so doma v vesi z deklami skakali, depa tüj je ovak slau. Etak je pa skurok vsakši drugi stopaj zapravo, pa je ovoj po nogaj skako, go je cuko. Gda so ples dokončali, ova ma je prajla: "Oj, vi, golaub." Janči je zdaj kaj nej vedo začniti s tejm, sam je čüto, ka je nej fajn slau tau plesanje, zatok go pa pita, zakoj je ona njemi prajla: golaub. Ona pa: "Zatok, ka je golaub tü edna živina."

Novine

Imre pa njegvi padaši so veseli

podje, samo ka tau veselje tak vöpokažejo ka se vsakmau, gda so vküper, strašno napigejo. Te je pa vsakši takši kak tele. No, v našom Porabji je pa etognauk eden novinar od toga pisa, kak je prej človeki alkohol na kvar. Našo zdravje podkopa pa vse dosta nevole je zavolo alkohola. Imre je etognauk srečo toga novinara pa ga novinar pita: "No, Imre, šteli ste moj članek, ka sam ga napiso? Pa ste si kaj premišlavalali nad tejm?" Imre pa: "Dosta smo si premišlavalali pa smo vsi gnako mislili." Novinar pa: "Te pa več nete telko pili?" Imre pa: "Kaj pa nej pili. Tvoje novine več nemo šteli."

Vgrizno go je

Joška je etognauk strašno leto po pauti v Slovenskoj vesi. Etak sreča Miškana pa ga Miška pita: "Kama pa tak letiš?" "K doktori dem, mojo taščo je sausadni pes vgrizno." "K kakšomi doktori pa letiš?" Joška pa: "Vej pa k Dončeci." "Ne razmej te. Vej pa Dončec živino vrači. Njega boš zvau k svojoj tašči?" Joška pa: "Ranč zatok. Gda je pes vgrizno mojo taščo, je nje-mi lagvo gratalo."

Pismo

Mali Geza je etognauk edno pismo neso na pošto. Poštarca je pismo na vage djala pa etak pravi: "Tau pismo je žmetno, moreš eške več štemplinov gor zakeliti na njau."

Gezak pa: "Gospa, tau tak nede dobro. Če ge eške štempline gor nalepim, te de pismo eške bola žmetno."

Dober padaš

Peter etognauk sreča Lacina pa ma etak pravi: "Laci, če zdaj včasim nemo mogo sprajti 10 gezero forintov, te se v glavau strlim. Bi mi leko pomogo?"

Laci pa: "Sploj bi ti rad pomogo, depa nejmam pištole."

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Deák Ferenc út 17,

p.p. 77,
tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 12187062

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Navaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.